

DRAŠKO GRUJIĆ, profesor, rođen je 1972. godine u Požarevcu gde je završio osnovnu školu, muzičku školu i zajedničke osnove.

Gimnaziju (nastavnismer) i Pedagošku akademiju završio je u Vršcu a Učiteljski fakultet u Beogradu.

Od rane mladosti bio je aktivan na književnom planu. Jedan je od osnivača „Književnog ateljea“ u CZK krajem osamdesetih.

Bavio se novinarskim, voditeljskim poslom, bio aktivan u pozorištu u Požarevcu i Vršcu, kao i orkestru „Društvo prijatelja muzike“. Jedan je od osnivača antičasopisa Deponija, i časopisa za kulturu Pogled.

Bio je predsednik Kulturno-prosvetne zajednice Požarevca.

Deset godina je radio u nastavi, a nakon toga u Ministarstvu prosvete kao načelnik Školske uprave za Braničevski i Podunavski okrug.

Sada je prosvetni savetnik u Ministarstvu prosvete, nauke i tehnološkog razvoja.

ELEGIČNA PISMA

Davno, na nekom seminaru, pričao mi je prijatelj, kao vežbu, saradnik iz Kanade predloži da napišu 12 pisama sami sebi, za svaki mesec u narednoj godini po jedno, da upišu šta planiraju kada da ostvare i da ih adresiraju. Neumorno ih je kanadanin slao čitave sledeće godine tačno naznačenog datuma. Dobijao je moj prijatelj svoja pisma i što je više vremena prolazilo čovek koji ih je pisao je imao manje veze sa njim i njegovim životom, realnim trenutkom, a planovi izneti u pismima su mu bili sasvim strani i daleki.

Otuđio se tako od samoga sebe sasvim, za manje od godinu dana postade svestan da je neko ko pluta u kolotečini života lišen vizije, neko ko ne zna šta će biti sutra, šta sledi, umesto koga ne samo da sam život usmeravaju neki drugi ljudi, već ga i žive, a on beži nekuda samo njemu znanim sokacima. Počeo je čovek da ponovo piše sam sebi, ali je odmah pisma i čitao, dok sasvim ne zaboravi ko je i dok još naslućuje šta treba da bude.

...

Tmurni dani u sivom gradu vuku se jedan za drugim, a lepi događaji ostaju uz put kao gumeni opanci u dubokom glibu. Ostvariš se donekle, imaš „obilje žena i izuzetnosti“, one se prave da te vole, ti se praviš da im veruješ i tako trajanje prerasta u truljenje, mladost u sredovečnost, briljantnost u osrednjost. Tražiš avanturu, podizanje adrenalina, ako si još uvek dovoljno zdrav fizički i delimično oštećen mentalno baviš se ekstremnim sportovima; skačeš padobranom (a svaki put bi ga rado zaboravio), postaješ paraglajderista, planinar, spuštaš se snoubordom, juriš motorom, lomataš se na amaterskim moto- krosevima ili relijima i znaš da kažu: „Vidi matoru budalu!“ Ili: „Bio je lud i kao mlad“, ali te nije briga, jer tražiš ono nešto što si zaboravio, izgubio iz put trčeći večiti sprint u živom blatu. U trenutku najvećeg uzbuđenja izazvanog tako, veštački, prilikom skoka kada poletiš na dole i razmišljaš da li da uopšte povučeš ručicu padobrana, kada si sasvim blizu nesvesti, ugledaš kao bljesak munje njene oči, lepe, tople, mile, nasmejane ili brižne, tužne, daleke sa pogledom koji pripada samo tebi i otrgne ti se uzdah, težak, jak, jedan od onih koji sa sobom odnose bar jedan dan života. Kroz grudi protrči bol, srce zatreperi u grču, stegne se i svaki put biva manje, tvrđe, korak bliže kamenu. Povukao si ručicu padobrana, vučeš konopce kako bi se što preciznije prizemljio i kada takneš tlo zaboravljaš da si sreo razlog zašto si još živ, razlog zbog koga toliko godina tiho umireš.

...

Mala, ukusno nameštena soba. Ona te lepa, mlada, nekom tugom oivičene vedrine sačekuje. Pitaš se da li tužna što zna da ćeš biti tu samo sat ili dva, ili je duboko u sebi očajna jer će te sate nepovratno s tobom izgubiti. Ipak, sadaš, razgovarate o nebitnim stvarima, ona se lagano pripija uz tebe, obuzima te milina, sve zaboravljaš, vodite ljubav, kuneš se na večnu ljubav, ona te matorog i izlapelog savetuje da

živiš u trenutku, da obema rukama zgrabiš sreću koja ti se sada pruža. Gledaš je, savršeno izvajanu, gracioznu i sanjariš o carskim dvorovima i kraljevskim vrtovima po kojima bi s njom šetao, a ona ne želi da bude viđena s tobom van ta četiri zida, tog malog sveta u koji se učaurila sva vaša ljubav.

...

Gledaš je kako spava. Već decenijama. Dok ti radiš, pišeš, stvaraš novac da bi porodica funkcionisala, ona spava. Pitaš se da li sve ove godine tako beži od tebe, od sebe, od dece, čitavog sveta, posla, razgovora ili naprosto želi da odrobija život do kraja uz što manje svesti o njemu. Šta osećaš dok je tako posmatraš? Mržnju, ljubav? razočarenje? Nekada si u njoj usnuloj video majku svoje dece, zatim totalnog stranca koji leži u tvom krevetu, a sada je prepoznaješ kao kućevni predmet, proizvod domaće radinosti i tvoje gorčine.

...

Sablaznio si ne jednom verujuće svojim izjavama, ali najviše kada si rekao da nema većih hedonista od isposnika i asketa, jer šta znači malo se za života žrtvovati, mučiti ako to činiš da bi uživao u večnom blaženstvu. Daleko od ovozemaljskih iskušenja i muka lakše je biti posvećen samo svom duhu nego tražiti Boga u sebi - u saobraćajnom krkljancu, besparici, okružen ljudskom patnjom raznih oblika i različitog intenziteta. U svojoj keliji svoje dugove sam ispaštaš, duguješ samo Bogu i sebi. U ljudskoj košnici duguješ svima stalno, nikada se ne možeš razdužiti ni onima koji su te na svet doneli ni onima kojima si ti roditelj; tako raspetog te niko ne razume, izgubiš i sebe i Boga ako si ga uopšte i tražio.

...

Čovek je ponekad svima kriv, šta god da čini, naročito ako spada u kategoriju ljudi na koje se drugi oslanjaju i kojima veruju. Umeš da nosiš svoju krivicu kao teško, nesvesno, samonametnuto breme. Problem se javlja kada shvatiš da teret koji nosiš nikako nije tvoj. Kako se braniti bez krivice? Treba li se braniti? Istina se gotovo nikada ne podrazumeva, niti ispliva tek tako, sama od sebe. Pitaš se, slomljen težinom tuđih krstova da li je istina jednako važna i onome koji optužuje i optuženom?

...

Ubeđen si, nekako, da u životu svakog čoveka postoji kvota za sve, tačno određena mera sreće, tuge, ljubavi; i kao što neko popije svoju meru vina rano, brzo i umre pre vremena od posledica pića, isto tako kada iskapiš pehar prave ljubavi umreš iznutra, jer si i sreću potrošio intenzivno i bio srećan dok je trajalo. Ne vole svi baš da dugovečnost svoju duguju tinjanju, neki vole da plamte makar za tren, ali da u tom vatrenom vrltogu obasjaju vasionu, onu unutaranju, naravno.

Tražiš uzvišenost u svojoj patnji jer si se nečega odrekao, tražiš uzvišenost zbog svoje gluposti. Zemlja se uvek još nekoliko puta zatrese posle zemljotresa ne bi li našla smirenje, za isvesno vreme, tako i ti posle ljubavi, tražiš uzvišenost u dostojanstvenoj tišini u kojoj ližeš svoje rane ne mašući svojim bolom kao zastavom davno nestale imperije. Boli ne samo odlazak voljenog bića iz zagrljaja, ne boli samo loš tajming, jer ste se sreli rano ili kasno, ne boli samo dilema da li i ona isto tako pati ili te samo teši i tako smiruje svoju savest, već više od svega boli sujeta da si bio samo kratkotrajni lek, aspirin, prelazna faza, stepenik ili stajalište na kome se odmorila između dve ozbiljne veze, polustepen – ne blaži misao da pogrešno odsvirana skala ne zvuči dobro i da je jako važno mesto polustepena u lestvici.

Ona ti je bila ceo svet, a ti njoj usputna stanica. Znao si to i pre prvog poljupca, pustio si je da igra i kroji pravila igre jer si takva pravila i sam davno napisao i igrao istovetnu igru stotinama puta; tada o tuđim srcima nisi mislio, znao si ali te ništa nije moglo sprečiti da voliš i sagoriš, jer si prepoznao u njoj sve ono što si čitavog svog veka tražio, svesno si putovao ka svom današnjem bolu, jer si znao i to da ti nisi ono što ona traži.

...

Nije ti dobro. Odlaziš kod lekara po pomoć. Ne možeš da ozdraviš jer dane bolovanja trošiš po pro-majnim čekaonicama bolnica. Tražiš pomoć tamo gde je nećeš dobiti; nisi još čuo da odavno lekari ne pregledaju ljude, jer da pregledaju, ne bi te kljukali tabletama ni prepisivali injekcije, utvrdili bi jednom za svagda da si odavno mrtav.

...

Ljubičice, lale, jorgovani, ruže bele, crvene, žute, bordo baršunastih latica, očekuješ da će ti ih na grob doneti svaka žena koju si voleo, jer si svaku povezivao sa nekim cvećem koje si joj nosio, sa cvećem u bašti u kojoj si je prvi put poljubio, sa mirisom kojim si opijao nozdrve dok si je čekao u noći u nekoj pustoj ulici. Za svaku si neraskidivo vezao i neku kompoziciju, od Mocartovog Rekvijema do proste kafanske pesme. Očekuješ li i koncert na grobu? Očekuješ od smrti više nego od života, stari moj.

Jun 2010.

GODINA SOMA

U potpuno zaboravljenom i zanemarenom delu sveta nalazi se mala, ali vesela država Slavikija. Mnogi smatraju da je to ime dobila zbog velikog broja proslava, slavlja koja neguje kao najvažniji deo svoje tradicije. Od 365 dana u godini Slavikija slavi 364, a za taj jedan preostali dan još nisu uspeli da se dogovore šta će slaviti, tako da je to glavno pitanje u njihovom parlamentu već godinama, naravno, kada parlament radi, a ne radi često, zbog proslava, s obzirom da je glavna uloga narodnih predstavnika učešće u slavljinama.

Opozicionari su se pobunili i tražili velike promene – da se nazivi slavlja promene, kako bi još više bili u skladu sa tradicijom, a da se taj jedan dan kada se ne slavi proglašava za državni praznik posvećen slavlju. Ima, na žalost, Slavikija problem i sa opasnim ekstremizmom. Nekolicina ekstremista je predložila da se ili slavlja ukinu ili da se slavi radno, ako uopšte i ima šta da se proslavlja. Na sreću, oni su ubrzo učutkani i poslani u zatvor zbog rušenja poretka.

U Slavikiji žive mnogi narodi, ali su svi preuzeli običaje većinskog, koji i nije većinski već dugo, ali to još niko nije primetio. Posebno mesto u proslavama ima mesec nakon izbora za parlament, kada se naročito proslavlja koaliciona nedelja. Tada se dele resori, svakom prema sposobnostima i zaslugama. Onaj ko najbolje svira električnu gitaru postaje ministar energetike, onaj ko najbolje duva u frulu predsednik parlamenta, a naravno premijer onaj ko zna da nabroji najviše instrumenata.

Predsednik Slavikije se bira na konkursu za najveseliju pesmu koju mora da peva redovno, do kraja mandata. Muzika, zaista igra veliku ulogu u životu tog malog, ali ponosnog naroda. Uz slavlje, naravno, ide i alkohol i neko se u pijanom stanju doseti (trezan ne bi nikada) da se u Slavikiji niko ne bavi školama i decom. Kako će oni tako neobrazovani nastaviti slavnu tradiciju svojih predaka ako nisu za to obrazovani.

Javiše se tokom koalicione nedelje mnogi kandidati koji su mislili da mogu da reše taj problem. Neki od njih su lepo predlagali da se štedi i da se škole ukinu jer deca su već stalno na proslavama, tu najbolje uče od odraslih, tako da se škole mogu pretvoriti u kafane i restorane u kojima bi se organizovale proslave, a ono malo preostalih profesora bi trebalo da polaže ispite za konobare, da bar neka vajda od njih bude. Najglasniji je bio dobošar Bata, tako da njemu predložiše da taj problem reši, najbolje što može.

Veliki je teret pao na Batu, čak su neki primetili da lupa sa manje žara nego inače. „Velika mi je familija, mislio je on, naljutiće se ako ne postanu svi ministri, a i ovi iz orkestra, pa gde su tu drugi orkestri, naljutiće se kolege“. Tako teškom mukom pritisnut ode Bata kod svoje babe da mu gleda u karte. Mudra starica posle dugog razmišljanja se seti drevne mudrosti i prastarog horoskopa iz dalekih predela odakle su njihovi preci došli kada im je dosadilo da se čvare na suncu i teraju muve. „Bato, reče ona, neka glavni bude onaj ko je rođen u godini soma!“ Bata je na trenutak osetio ogromno olakšanje, ali se seti da možda ima više onih koji su rođeni te godine. Baba reče:

„Sada je godina soma i onaj ko je rođen na današnji dan neka bude glavni za obrazovanje“.

Znao je Bata da članovi orkestra nisu baš bili ažurirani u prijavljivanju dece, jer dok prođe jedno slavlje, dođe drugo i deca često već i prohodaju dok ih upišu da su rođena, zato dođe na genijalnu ideju: Svako selo i svaki grad imaće svog ministra za obrazovanje u slavljinama, jer kad si obrazovan za slavlje, obrazovan si za sve. Brojiš čaše – to je matematika, pevaš, naravno, muzika, a dok naučiš tekst pesme to je književnost, mnoge pesme su o cveću i o stadima, znači i biologija, botanika, zoologija, pominju se brda i doline – geografija, slavna prošlost – istorija, tehnika je možda problem, ali su uvek svi govorili da članovi orkestra imaju odličnu tehniku, pa će i to znanje preneti na mlade naraštaje.

Batin predlog je jednoglasno prihvaćen i s obzirom da se proslava koaliciona nedelje bližila kraju, rečeno mu je da požuri i napravi izbor funkcionera.

Utvrдио je Bata da su neki prijavljivali rođenje dece tek posle deset godina, zato izmeni on horoskop u deceniju soma i da je taj znak dominantan svake pete godine, tako da uklopi širu i užu rodbinu, sve članove svih orkestara, a on, naravno postade glavni u novoj vladi za kadrovska pitanja, tako da je u pauzama lupanja u doboš postavljao ambasadore, direktore i druge šefove, uvek se vodeći horoskopom svoje babe. Broj somova u horoskopu se značajno povećao, tako da je stalno morao da smišlja nove funkcije koje bi zauzeli, bar tokom ove decenije, jer opozicija već najavljuje novi horoskop i godinu hijene.

29.06.2010.

PERUN

Sedeo je na napola trulom deblu u sred šumskog gustiša. Teške kišne kapi razbijale su se svud po njemu, ali ih nije osećao. Usporavao je disanje gotovo do tačke kada je prestajala potreba za njim. Smirivale su se i misli i slike koje su mu se u bljeskovima, skokovito ukazivale pred očima. Znao je da je konačno stigao na svoje odredište, da je pronašao toliko željenu sigurnost na mestu na kome je do tada nikada nije tražio. Zverinje se raspoređivalo oko njega ne pokazujući želju da ga proždere, bar ne još. Jutarnji mraz počinjao je da steže i svaki pokret pratilo bi pucanje tankog leda koji se hvatao na sve što je bilo vlažno, grane, zemlju, njegovo telo. Činilo se da je on jedini bio nepomičan, večan, srastao sa okolinom, njen iskonski deo.

Ima ljudi koji radosno i neprimetno prožive svoje male živote ne opterećujući ni sebe ni druge.

Možemo ih videti izjutra kad otvaraju prozore svojih kuća i provetravaju sobe od noćnog vazduha, prati ih miris naftalina ili tamjana u zavisnosti od datuma i doba godine, deluju usporeno uvek jednako stari ili mladi sve dok se jednog dana ne osmehnu sa svoje umrlice. Perun Vidović svakako nije spadao u ovu grupu.

Živeo je relativno normalno između svoje desete, kada je prestao da sanja i četrdesete kada su snovi počeli da se ostvaruju. Lepi trenuci prekidali su povremeno, more koje su ga progonile u ranom detinjstvu. Svaka noć donosila je novu priču. Doživljavao je da ga u snu mučki ubijaju, razapinju između tek olistalih stabala, dave vezanog u vreći, vuku po kamenitim putevima dok ne iskrvari do smrti. Ni sam nije znao koliko je tuđih ili nekih svojih davnih smrti nanovo proživeo. Budio se slomljen, mrzovoljan, potišten i čudljiv. Pred kraj tog perioda naučio je da se u najtežem času iščupa iz tela smrtnika čiji strah i fizičke bolove i sam osećao, da poput vetra projuri između svojih mučitelja i odleti. To mu je donelo olakšanje i čak, zadovoljstvo koje je priželjkivao. Brzo se izveštio i počeo da uživa u letu sve bržem i bržem dok se prizori pod njim ne bi razlili do neprepoznatljivosti. Shvativši da ga tada u snu prisutni ljudi ne vide, ali da osećaju prisustvo osilio se. Proleteo bi iznad kafanskih stolova i prosuo piće gostima, razletele bi se karte pokerašima, šeširi i kišobrani prolaznicima, uvek belih, suncem okupanih gradova, popločanih ulica u koje bi stizao brzinom svetlosti bežeći od prizora užasa. Zabavljao se tako mesecima, budeći se veseo, razgovorljiv i prijatan.

Sve do noći kada je u svojoj obesti, u ubeđenju da je pretvoren u vetar pokušavao da skinje šešir starijem gospodinu shvatio da čovek držeći obema rukama

svoj šešir, razrogačenih očiju, u paničnom strahu gleda u njega, da ga vidi. Uplašio se kao nikada do tada. Pojurio je da i sam sagleda svoje lice. Tražio je ogledalo. Nikada u snu do tada nije video svoj lik. Izbeumljen, raspamećen uništavao je i razbijao sve što mu se našlo na putu. Ogledalo! Znao je da postoji, sasvim sigurno, jedno u brvnari u sred četinarske šume na samoj obali mora, kraj grada. Odjurio je i našao umesto ogledala samo bleđi kvadrat na mestugde se nekada nalazilo. Leteo je očajan prema moru.

Osećao je da je sve teži, postajao je svestan ponovnog postojanja svog tela i sručio se u more. Snovi su prestali. Odlazio je na počinak sa blagim osećajem zabnje i nespokojstava jer je nestalo nešto što mu je bilo sastavni deo života od kada zna za sebe. Dani su prolazili, život je poprimao drugačije dimenzije, Perun je spavao kao i većina druge dece, budio se neopterećen. Usred neke dažke priredbe, dok je bio u budnom stanju osetio je da istovremeno postoji i tu, na bini i još negde, u nekoj vodi, pripijen uz dno, iza jednog strmog grebena. Taj drugi je spavao. S nestrljenjem je čekao noć. Zaista, zalaskom sunca, mada je Perun bio još uvek budan, onaj drugi se pomeri i pojuri kroz morske dubine kao da leti. Shvatio je da deli svest sa ražom koja krstari morem. To ga je smirilo. Narednih nekoliko godina kada god bi se osetio tužno, usamljeno oživljavao je taj deo svoje svesti i slobodan upoznao lepote podvodnog sveta. Ubeđen da više ne sanja nego realno postoji istovremeno na dva mesta, smatrajući to blagoslovom i izlazom iz svake životne nedaće, odrastao je i postao uspešan čovek koji ne zna za strah. Upuštao se u rizične poslove koje niko drugi nije hteo i brzo postao veoma bogat, sređen i srećan, okružen brojnom porodicom i prijateljima. Ubijajući se od dosade na jednom u nizu monotonih sastanaka poželeo je da na trenutak oseti drugi deo sebe, onaj na dnu mora, što dugo nije činio. Nije bio ničega. Raža je nestala. Upaničen napustio je sastanak. Pokušavao je bezuspešno narednih dana da pronađe izgubljeni deo sebe, ali bez uspeha. Primetno je počeo da propada, gubi kosu i težinu. Po savetu prijatelja odlučio se da ode na kraći odmor i obiđe neka interesantna mesta.

Krenuo je sam, ostavivši suprugu da se stara o deci, svojoj zamenici o poslovima. Trećeg dana turistički vodiči su mu postali nesnosni, plan putovanja besmislen. Odlučio je da sasvim sam, menjajući prevozna sredstva, putuje bez nekog cilja i zadrži se tamo gde mu se najviše dopada. Preplitali su se osećaji prijatnosti i zebnje kada je počeo da uočava da su mu sva mesta koja je posećivao poznata, bliska iako nikada nije bio u tom delu sveta. Počeo je da pronalazi mesta svojih "pogibija". Koštane srži napunjene užasom putovao je sve dalje i sa manje zadržavanja. Došavši u mirni primorski gradić učinilo mu se da ga svi prepoznaju, čudno posmatraju i brzo se udaljavaju kada ga primete. Bilo mu je potrebno piće. Ušavši u prvi lokal sledio se. Ljudi, stolovi, piće na njima, karte, sve je bilo isto kao u poslednjem snu. Iznenadni vetar je sve rasturio i podigao tendu u kafanskoj bašti, osetio ga je i sam. Potrčao za vetrom. Dobro je znao kuda ide. Iza ugla, stariji gospodin u belom odelu stezao je svoj šešir sa obe ruke i razrogačeno gledao izbeumljenog Peruna koji je nastavio da trči sve do obližnje šume i grupe načičkanih brvnara. Našli su ga koji sat kasnije kako leži pored zida na kojem je nakrivljeno stajalo staro ogledalo. Usledili su me- seci lečenja, padanja u komatozna stanja svesti i kratkotrajna buđenja. Oporavljen, bar fizički, vratio se na posao. Skoro sav zarađeni novac počeo je da ulaže u građevinarstvo. Gradio je grandiozne objekte čiji je stepen sigurnosti mnogostruko prevazilazio realne potrebe. Zidovi su bivali sve deblji, troškovi sve veći, a Perun sve nespokojniji. Gradio je svuda i pošto bi u svakom objektu proveo izvesno vreme, odlazio nezadovoljan. Planinske kućice za odmor počinjale su ličiti na male tvrđave opasane jakim bedemima, poslovni ili stambeni objekti u gradovima na tajna vojna utvrđenja moćnih država. Sav preostali novac, novac od prodaje svega do tada sagrađenog uložio je u najveću zgradu do tada, kvadratnog oblika sa atrijumom veličine fudbalskog stadiona u koji je presadio čitavu šumu, već velikih, starih stabala.

Zgrada prema atrijumu nije imala ni jedan otvor i niko osim onih koji su je gradili nije mogao da zna da uopšte postoji. Tu, zaštićen od svih opasnosti sagrađio je malu, ljupku kuću i postao njen jedini stanar, opremajući se kao da očekuje kataklizmu, svim mogućim agregatima, hranom, lekovima. Ušao je kada je završena, skele i dizalice su odnete, a on nije imao nameru da bilo kada napusti svoje skrovište, svoj zatvor, svoj mali svet. Koristeći lepu staklenu baštu, uvek je imao sveže povrće i voće, šetao svojom

šumom spokojan, oko njegove zgrade tekao je život, smenjivale se vlade, demonstriralo, sviralo, pevalo, pucalo, stvarao novi, moderniji svet. Nije sanjao, nikuda nije žurio i po prvi put je bio stvarno srećan. Čitavu deceniju Perun je samovao. Misli su mu postajale sve jasnije, snaga mu se vratila, počeo je da trči, vežba, peva iz sveg glasa svakoga jutra. Povremeno su mu nedostajala deca, ali se nije usuđivao da misli o tome kako bi bilo da ih poseti sada kada su već odrasli ljudi, posle toliko godina koje su proveli u ubeđenju da im otac živi na nekom drugom kraju sveta.

Nekoliko puta je silazio u podrum svoje kuće pod kojim se nalazio podzemni prolaz kojim je mogao da ode. Bilo je vreme da preseče. Odučio je. Samo na jedan dan izbivaće iz svoga skrovišta. Kretao se dugo i nesigurno uskim podzemnim hodnikom i umesto vrata naišao na zid. Bio je zarobljen. Danima je pokušavao da probije prolaz, bezuspešno. Vraćao se slomljen, očajan. Nije bilo mogućnosti da komunicira sa bilo kim. Niko nije znao da se on tu nalazi. Obmanuo je sve kada je rekao da ide daleko. Umreće sam, zaboravljen, ta misao ga je ispunjavala užasom. Počeo je da sanja iste, gotovo zaboravljene snove, svake noći sve odjednom; ukazivali su mu se gnusni likovi iza stabala njegove bašte kezeći se u lice. Bio je zarobljen. Utrošio je mnogo vremena dok se nije ukazao prvi, minijaturni otvor na zidu koji ga je delio od slobode. Već je postajalo lakše. Uspeo je da se probije u unutrašnjost zgrade. Njegova zgrada je bila pusta, prašnjava, ali nedirnutu. Ostalo je samo da izađe na ulicu. Otvorio je teška metalna vrata i video da ulica više ne postoji, kao ni grad. Kroz ruševine je bujala vegetacija. Danima je tražio one od kojih se sklonio, tražio je ljude ali ih nije nalazio. Saznanje da je sam zarilo se poput noža. Jedno je svojevolsna izolacija, ali uništenje nešto sasvim drugo. Sa vrha svoje zgrade nedeljama je posmatrao okolinu. Pustoš bez traga čovečjeg delovanja. Bio je u novom zatvoru, nešto većem, ali je i usamljenost bivala sve veća. Lagano je shvatao da su smrti koje su ga progonile čitavog života smrti žitelja ovog prastarog grada. Postepeno je podivljao, zapustio se, ništa nije bilo važno. Snovi ga nisu progonili, a i da jesu ne bi ga dotakli. Da li je spuštenim kopcima godinama gledao ono što na javi nije da bi ostao živ i bio poslednji svedok i predstavnik jedne vrste. Bio je siguran da jeste i da je ceo svet nestao u ludilu ratova ili bolesti. Umorio se, oguglao je. Nije više primećivao prizore razaranja.